

ERDŐRENDEZÉSI SZAKÜLÉS

Az Erdőrendezési Szekció bevezető előadásában **Király László** „Erdőrendezésünk fejlesztésének iránya” cím alatt ismertette azokat a teendőket, amelyek az erdőrendezés előtt állnak.

Az erdőrendezés feladata — az előadó szerint — az erdőgazdálkodás távlati tervezése, valamint a távlati tervek végrehajtásának folyamatos és időszakos ellenőrzése. Erdőgazdálkodásunk rohamos fejlődése megköveteli, hogy változtassunk eddig jól bevált erdőrendezési módszerünkön. A hagyományos módszerrel való gyökeres szakítás helyett a fokozatos fejlesztés útját célszerű választani. A fejlődés iránya a nagyobb területi egységekre való tervezés fokozatos térhódítása, az országos termőhelytérképezés beindítása, a fotogrammetria és légifényképinterpretáció fokozott alkalmazása, a reprezentatív adatfelvételi és feldolgozási módszerek és a gépi adatfeldolgozás bevezetése. Jelenleg erdőrendezésünk igen nagy feladatok előtt áll, mivel az elmúlt években végzett birtokpolitikai munkák következtében lemaradtunk az üzemtervezéssel. A feladatok csak nagyarányú fejlesztés esetén végezhetők el maradéktalanul. Az Állami Erdőrendezés Fotogrammetriai Csoportja és Fejlesztési Csoportja az elmúlt években kidolgozta az új erdőrendezési módszereket. Az eddigi elgondolások — megvitatás céljából — az érdekelt szakközönség körében, utasítás-tervezetek formájában, szétosztásra kerültek.

Németh Ferenc az erdészeti térképkészítés fejlődésének irányával foglalkozott hozzászólásában. Az 1955-ben kiadott erdőrendezési utasítás három fajta térkép elkészítését írja elő:

- *alaptérkép*, méretaránya a mindenkor kataszteri térkép méretarányával azonos;
- *üzemi térkép*, méretaránya 1 : 10 000, kétféle kivitelben;
- *áttekintő lapok*, méretaránya 1 : 50 000, 10 × 12,5 km nagyságú területet ábrázol, az egész országra kiterjedő egységes szelvényezésben.

Ezekről a térképekről a domborzat ábrázolása hiányzik. A mai követelmények elengedhetetlenné teszik a szintvonalas térkép használatát és a nagyobb területek áttekintését. A mai megváltozott körülmények kielégítésére új típusú térképek készítése válik szükségessé, amelyekre a következőket javasolta:

- *Erdészeti alaptérkép*, méretaránya 1 : 10 000, kataszteri szelvényezésen alapszik, domborzatot szintvonalakkal ábrázolja, a síkrajzi elemet lehetőleg alaprajzszerűen, mérethelyesen tüntetve fel. Birtokpolitikai munkákhoz a kataszteri térképet használjuk továbbra is, az erdészeti alaptérképpel a kapcsolatot a közös szelvényezés biztosítja. Az üzemi térkép az erdészeti alaptérkép többszínnyomású nyomdai másolata.
- *Erdőgazdasági áttekintő térkép*, méretaránya 1 : 50 000, 5 × 5 = 25 db. erdészeti alaptérképet tartalmaz, domborzatábrázolással, többszínű nyomdai sokszorosításban.
- *Országos erdészeti átnézeti térkép*, méretaránya 1 : 200 000, vagy 1 : 250 000, az ország erdőterületeire vonatkozó adatok ábrázolására.

Bencze Tibor hozzászólásában a légifénykép értelmezése az erdőrendezésben tárgykörrel foglalkozott. A légifénykép felhasználási területét nagymértékben megnövelte az a felismerés, hogy a fénykép-tartalom értelmezése sok terület számára nagyon fontos felvilágosítást nyújthat. A fotogrammetriának ez az ága különösen az utóbbi két évtizedben indult rohamos fejlődésnek a fényképanyagok

minőségének javulása, és új, nagyobb érzékenyséű filmanyagok felfedezése után. Hazánkban a légifénykép szélesebbkörű erdészeti alkalmazására csak néhány éve nyílt lehetőség. Gyermely község üzemtervezési munkája során a térképezendő vonalak 90%-át sikerült légifényképből kiértékelni. Nagymértékben megnövekedett az üzemi térkép vonalsűrűsége. A régi üzemtervi térképen a vonalsűrűség 75 m/ha volt, míg az új fotogrammetriai úton készült térképen a vonalsűrűség 105 m/ha-ra növekedett. A légifénykép felhasználása a 2000 ha-os területen mintegy 60 km részletmérés megtakarítást jelentett. Lehetőség nyílt a hagyásfák számának pontos és külön fáradság nélküli megállapítására, sétatutak, vadászösvények térképezésére, amelyek méréssel történő térképi rögzítése gazdaságosan nem oldható meg. Ténylegesen ki nem mutatható előny jelentkezik az erdőleírásnál, a leírás és bejárás megtervezésénél stb. Az erdő- és termőhelytípusok térképezése a modern erdőgazdálkodás alapja kell, hogy legyen. A termőhelytípusok gyors, pontos és olcsó térképezése nagyon fontos feladat. Az alföldi területek termőhelyfeltárása és a termőhelymozaikok térképi rögzítése célszerűen csak légifénykép segítségével oldható meg. Az infra- és spektrozonális film alkalmazása tovább szélesíti a felhasználás lehetőségeit, éppen ezért a legközelebbi feladat megvizsgálni, hogy milyen előnyt jelent ez az erdőrendezőknél.

Szepesi András a termőhelyfeltárás erdőrendezési vonatkozásaival foglalkozott hozzászólásában. Az üzemtervek adatszolgáltató szerepe mellett mindinkább előtérbe kerül tervező jellege. Ez szükségessé teszi, hogy termőhelyi vonatkozásban is az eddiginél biztosabb alapot teremtsünk a gazdálkodás menetének megtervezéséhez. Éppen ezért az országos termőhelyfeltárást és térképezést az erdőrendezésnek kell végeznie. Az erdőrendezés munkaidejét még 4—5 évig az erdőrendezés egyéb, sürgős feladatai kötik le. Az erdőrendező gyakorlati felkészültsége sincs jelenleg olyan fokon, hogy termőhelyfeltárást végezzenek. Mindenekelőtt el kell dönteni, hogy erdőtípus- és termőhelytípus-térképezést, vagy egységesen termőhelytípus-térképezést végezzenek-e országosan, és a kitűzött feladatnak megfelelően kell felkészülnie az erdőrendezésnek a munkára. Az egységesség és a részletes termőhelyfeltáráson alapuló termőhelytípus-térkép nagyobb pontossága és adatainak állandósága a termőhelytípus-térkép mellett szól. Ugyancsak a termőhelytípus-térképezés mellett szólnak az erdőtípus-térképezésnél eddig tapasztalt nehézségek, amelyek a termőhelyi viszonyok hű rögzítésénél okoznak bizonytalanságot. A termőhelytípus-térképezés azonban csak úgy valósítható meg, ha az erdőtípológiához hasonlóan termőhelytipológiával rendelkezünk a hazai erdőkre. Ezt kellene kidolgozni 4—5 év alatt tudományos kutatóinknak a gyakorlati szakemberek bevonásával.

Tóth B. Miklós az erdészeti adatok gépi feldolgozásával foglalkozott. Az Állami Erdőrendezés keretében 1961. óta folyik az erdészeti adatok széleskörű gépi feldolgozásával kapcsolatos előkészítő munka. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a gépi adatfeldolgozásnak az erdészeti műszaki jellegű munkákban nagy lehetősége van. A szakembereket mentesíteni tudja a feldolgozó, adminisztrációs munka jórésztétől. A gépi adatfeldolgozásra való zökkenőmentes áttérés érdekében a jelenlegi adatrögzítő folyamatok azonban kisebb-nagyobb módosítást igényelnek. E módosítások elvégzése tekintélyes szervezőmunkát követel, amelynek időben meg kell előznie a gépi adatfeldolgozásra való teljes áttérést. Első ízben az üzemtervek összeállításának és statisztikázásának gépi feldolgozása került megvalósításra elektronikus és Hollerith rendszerű gépeken. Gépi feldolgozással készült az erdőterületek nyilvántartása is üzemtervezettség, térképezettség, kezelő szektor, község bontásban. A változások regisztrálásával a feldolgozás bármikor ismételhető és így pontos területstatisztikák nyerhetők. A további munkák előkészítése és kísérleti feldolgozása folyik. Az eddigi eredmények alapján olyan nagy

feladatokra lehet számítani, amelyek megoldása komoly gépkapacitást igényel, ezért az Állami Erdőrendezés korszerű erdészeti számítóközpont létesítését tervezi. **Madas László** a koncentrált fakitermelés, bővített újratermelés kérdésével foglalkozott. Erdőgazdálkodásunk közel két évtizeddel ezelőtt letért a koncentrált fakitermelések gyakorlatáról és kialakította az egész erdőt behálózó, kisvolumenű munkahelyek rendszerét. Most ismét arról van szó, hogy koncentrálni kell fakitermeléseinket. Mielőtt állást foglalnánk, fel kell deríteni azokat az okokat, amelyek előidéztek a körforgást. A fakitermelésnek a második világháború alatti és közvetlen ezutáni koncentrállása megsértette a tartamos gazdálkodás elvét azzal, hogy nem volt tekintettel az erdőművelés érdekeire és ezért rablógazdálkodáshoz vezetett. Ezt követően megindult a harc az elkövetett hibák kijavításáért. Kialakultak a belterjes gazdálkodás kifelé feladatú munkahelyeken dolgozó eljárásai, amelyekben már maradék nélkül érvényesültek az erdőművelési elvek. Általában munkaigényes és költséges technológiák jellemezték ezt a periódust. Idővel a falusi munkaerő jórészét felszívta az ipar s a jelentkező munkaerőhiányt csak a gépesítés gyors megszervezésével lehetett ellensúlyozni. A gépesítés hatékonyságának növelése iránti igény, valamint az egyre jobban előtérbe kerülő gazdaságossági követelmények a nehezen szervezhető, szétszóró munkahelyek felszámolását sürgették és ezért lépett elő ismét a termelési folyamat koncentrállásának szüksége. A kérdés most az, hogy elkerülhetők-e azok a hibák, amelyek annak idején megbuktatták a koncentrállás koncepcióját. A hibák kiküszöbölhetők, ha:

- szabatosan meghatározzuk a bővített újratermelés elveit és azokat az üzemtervekben, illetve a gazdasági tervekben érvényesítjük;

- a hivatali szervezet minden lépcsőfokán vannak olyan szakemberek is, akik meg tudják állapítani az arányos fejlesztés irányait és azt meg is tudják valósítani;

- az erdőrendezés a jelenlegi színvonalról továbbfejlődik az általános üzemgazdasági tervezés felé.

Lengyel Andor

az Erdőrendezési Szakosztály vezetője

MIKOLÓGIAI SZAKÜLÉS

A Mikológiai Szekció ülésének tárgya a kalaposgombák hasznosításáról szólt. Az elhangzott előadások rámutattak azokra a kitűzött feladatokra, amelyeknek megvalósításával a gombákban rejlő értékek jobb kihasználása, és a gombákkal való fokozottabb foglalkozás az erdőgazdaságoknak, és ezáltal az ország gazdasági életének még több nyereséget eredményezhet.

A szekcióülés elnöke, **dr. Kalmár Zoltán** bevezető szavaiban rámutatott arra, hogy a gombák változatos és gazdag világa igen sokoldalúan áll az emberiség szolgálatában. Maguk az úgynevezett nagygombák, elsősorban a közismert kalaposgombák is sokféleképpen lehetnek az ember hasznára. Nemcsak az ehető gombák értékesítése a néptáplálkozásban és külkereskedelmünkben, hanem a mikorriza gombák felhasználása az erdőtelepítésben, valamint a termésmennyiségük fokozását célzó termesztésük, az erdőgazdálkodásban — és ezáltal az ország gazdasági életében — mind értéktöbbletet, hasznot, bevételt eredményez. Itt az ideje tehát, hogy a magyar erdőknek ez az értékes terméke több figyelmet és megbecsülést kapjon, mint amennyit a múltban kapott.

Schuster Viktor előadásában részletesen kifejtette, hogy az emberiségnek ősidőktől kezdve mind mennyiségileg, mind minőségileg jelentős tápláléka a gomba. A fehérje-tápanyagok mennyiségének növelése korunk egyik leglényegesebb élel-